

***Commissie van toezicht op de Arrestantenzorg
voor de politie eenheid Noord-Nederland***

Jaarverslag 2016

Maart 2017

Jaarverslag CTA Noord-Nederland 2016

Inhoudsopgave	Pagina
1. Inleiding	3
2. De commissie	4
3. Werkwijze	4
4. Aantal bezoeken	5
5. Overzicht bezoeken	5
6. Gesproken arrestanten/ingeslotenen	7
7. Ontvangst en rondleiding	7
8. Registratie arrestantengegevens	7
9. Huisvesting	7
10. Veiligheid arrestanten	8
11. Bejegening van arrestanten	10
12. Bevindingen uit interviews met arrestanten	11
13. Veiligheid arrestantenverzorgers	11
14. Melden van incidenten	12
15. Communicatie eenheidsleiding	12
16. Verbeterplan Noord-Nederland n.a.v. Onderzoek door de inspectie veiligheid en justitie (IV en J)	12
17. Conclusie, aandachtspunten en aanbevelingen	13

1. Inleiding

Dit is het jaarverslag 2016, van de Commissie van toezicht op de Arrestantenzorg (CTA) in de politie eenheid Noord-Nederland. De onderwerpen die in dit verslag aan de orde komen, zijn de onderwerpen conform de afspraken met het landelijk centrum (LCCTA), aangevuld met specifieke onderwerpen van de CTA-Noord-Nederland.

In alle 11 politie-eenheden is een CTA actief.

De op 1 januari 2013 in werking getreden *Regeling beheer politie* (Stcrt. 2012, 26981) die de rol van CTA beschrijft, is met ingang van 1 juli 2015 vervangen door het *Besluit beheer politie*.

Al in de *Regeling beheer politie* is het voornemen geuit om de taken en bevoegdheden van de korpschef op het terrein van de commissies van toezicht op de arrestantenzorg te verleggen naar de minister van Veiligheid en Justitie. Achtergrond van deze beleidswijziging was het bieden van betere garanties voor de onafhankelijkheid van de commissies van toezicht. Inmiddels is deze wijziging doorgevoerd in artikel 24, tweede lid, van het *Besluit beheer politie*. Deze wijziging bekrachtigt niet alleen de onafhankelijkheid van de commissies, maar sluit ook beter aan bij het Optional Protocol to the Convention against Torture (OPCAT), waar in het jaarverslag van 2013 al op in is gegaan. Vermeldenswaardig is dat kort na de wijziging het Subcommittee on Prevention of Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (SPT) een bezoek aan Nederland heeft gebracht (van 28 tot 31 juli 2015). Over een dergelijk bezoek wordt afzonderlijk, vertrouwelijk, gerapporteerd aan de Nederlandse Staat en de Nederlandse nationale preventiemechanismen (NPM).

De commissie heeft -ook na 1 juli 2015- onveranderd tot taak om:

- a. toezicht te houden op de arrestantenzorg;
- b. jaarlijks (voor 1 maart) rapport uit te brengen aan de korpschef over haar werkzaamheden en bevindingen over het voorgaande jaar;
- c. gevraagd en ongevraagd aan de korpschef advies uit te brengen en inlichtingen te geven omtrent aangelegenheden betreffende de arrestantenzorg.

Onder arrestantenzorg wordt verstaan: zorg voor de huisvesting, veiligheid, verzorging, bejegening en vervoer van ingeslotenen door de regionale eenheid en door een landelijke eenheid in het gebied van die regionale eenheid (artikel 1, sub i, van het *Besluit beheer politie*).

Toezicht kan plaatsvinden op iedere locatie die door de politie gebruikt wordt voor het insluiten van personen, inclusief al dan niet tijdelijke ophoudkamers, speak- en verhoorruimtes buiten een politiecellencomplex en cellencomplexen binnen gerechtsgebouwen. Naast het toezicht op de arrestantenzorg in locaties bepaalt het voorliggende besluit dat de commissies toezicht houden op het vervoer van ingeslotenen uitgevoerd door de politie. Daarmee is verzekerd dat de gehele arrestantenzorg uitgevoerd door de politie onder het toezicht van de commissies valt (Stb. 2015, 223, blz. 25).

De in het *Besluit beheer politie* neergelegde rapportageverplichting maakt dat de korpschef over de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden, waaronder de eindverantwoordelijkheid over de zorg voor de ingeslotenen, verantwoording moet afleggen aan de minister. Met het oog daarop zendt de korpschef uiterlijk 15 mei aan de minister de jaarlijkse rapporten van de commissies van toezicht op de arrestantenzorg. Dat doet hij tezamen met een verslag over de wijze waarop hij gevolg heeft gegeven aan deze rapporten. Dat verslag zendt hij in afschrift aan de voorzitters van de commissies. In het verslag zal de korpschef zich tegenover de minister verantwoorden wat is gedaan met de opmerkingen en de adviezen van de commissies in hun jaarlijkse rapportages.

Tot slot blijft er -onveranderd- een landelijk afstemmingsoverleg bestaan voor de borging van de kwaliteit van het toezicht op de arrestantenzorg (artikel 6 van de Regeling toezicht arrestantenzorg politie).

Het betreft een beknopt jaarverslag, omdat de commissie van elk afzonderlijk bezoek een verslag opmaakt en verstrekt aan de korpschef. Deze verslagen zijn daarnaast bestemd voor de politiechef en de direct voor de locatie verantwoordelijke leidinggevend. Door de eenheidsleiding wordt schriftelijk gereageerd op de rapportages die worden uitgebracht. Eveneens vindt er 1 of 2 keer per jaar overleg plaats tussen (een afvaardiging van) de commissie en de eenheidsleiding.

2. De Commissie

In 2016 hebben de heren R.J.H.M. Kievitsbosch en A.W. Wassink afscheid genomen van de commissie en is dhr. J. Lohuis aangetreden als nieuw lid. Op het moment van schrijven, zijn er 5 leden. Een 6e lid zal voor de zomer van 2017 geworven gaan worden.

Samenstelling CTA en rooster van aftreden

Commissielid	Aftredend 1 ^e termijn	Aftredend 2 ^e termijn	Achtergrond
Mw. A. A. Bremer lid	26 mei 2018	26 mei 2022	Veiligheid en kwaliteitsmanagement
Dhr. J. Lohuis lid	?	?	Gevangeniswezen
Mw. S.S. Mol lid	?	?	Jeugdarts met GGD-achtergrond
Mw. A.M. Nijburg lid	1 jan. 2020	1 jan. 2024	Verpleegkundig-specialist GGZ
Mw. M. Bolwijn Voorzitter	1 juni 2015	1 juni 2019	GGZ/Jeugdzorg/Mediation
vacature			

De commissie werd bijgestaan door ambtelijk secretaris, Mw. E. Adema-Vis. Zij is per 1 december 2016 opgevolgd door de heer B. Scherpenhuizen.

In 2016 heeft de commissie 5 keer vergaderd. Daarnaast heeft er een gezamenlijk overleg plaatsgevonden tussen de CTA en de heren R. Zwarter, P. Dol en E. Slomp m.b.t. de actuele stand van zaken m.b.t. de arrestantenzorg en de voortgang van de verbeterpunten vanuit de CTA.

Er hebben twee vergaderingen plaatsgevonden voor de voorzitters van alle eenheden met de LCCTA en eveneens hebben er twee vergaderingen plaatsgevonden voor de secretarissen van alle eenheden met de LCCTA.

3. Werkwijze CTA

De commissie stelt zich ten doel om de ophoudkamers van de politiebureaus en de in de rechtbanken ingerichte cellen jaarlijks één keer te bezoeken en de politiecellencomplexen vier keer per jaar. Tijdens deze bezoeken is er aandacht voor de volgende hoofdonderwerpen:

- de bezetting van de ophoudkamers en cellen;
- huisvesting en vervoersmiddelen;
- veiligheid (incl. medicatieveiligheid);
- verzorging en bejegening (incl. medische zorg);
- bevindingen van arrestanten;

- door de LCCTA vastgestelde landelijke thema's
- omstandigheden rond aanhouding;
- vervoer voorafgaand aan de insluiting.

Bezoeken en wijze van rapporteren

De cellencomplexen worden altijd door twee commissieleden bezocht, de ophoudkamers van politiebureaus door één commissielid. De rechtbanken worden afwisselend door één of twee commissieleden bezocht, e.e.a. afhankelijk van te monitoren thema's en voorgaande bevindingen. Van elk bezoek wordt een rapportage opgesteld volgens een vast format, waaraan conclusies en/of aanbevelingen worden verbonden. De rapportages worden in de eerstvolgende vergadering van de commissie vastgesteld en daarna door de secretaris verzonden naar de leiding van de eenheid en aan de direct voor de betrokken locatie verantwoordelijk leidinggevende. Uiteraard worden tijdens de bezoeken zelf ook mondeling opmerkingen geplaatst, indien de bezoekende commissieleden dat nodig achten.

In voorkomende gevallen woont een lid van de commissie een calamiteiten oefening bij. In 2016 is commissielid A. Bremer aanwezig geweest bij een ontruimingsoefening in Heerenveen.

4. Aantal bezoeken

Er zijn in totaal 41 onaangekondigde bezoeken gebracht aan 38 locaties, waarvan het cellencomplex Assen 2 keer is bezocht, het cellencomplex Groningen 4 keer is bezocht en het cellencomplex Leeuwarden 3 keer is bezocht. Wegens onderbezetting van de commissie zijn 5 locaties niet bezocht in 2016. Deze locaties zijn in het eerste kwartaal van 2017 bezocht.

5. Overzicht bezoeken

Overzicht bezoeken

Tabel 1: bezoeken in 2016

	Locaties in Groningen	Beste m- ming	Bezocht in 2016	Bedrijf snood plan?	Voorafgaan d jaar ontruimings- oefening?
1	Delfzijl	ok	Nee 6 jan. 2017	ja	ja
2	Groningen, Diamantlaan	ok	2 sept	ja	ja
3	Groningen, Guyotplein rechtbank	dc	2 sept	ja	nee
4	Groningen, Hooghoudtstraat (cellencomlex)	cc	17 maart 2 aug 25 okt 13 dec	ja	ja
5	Groningen, Korreweg	ok	8 sept.	ja	ja
6	Groningen, Parkallee	ok	19 aug.	ja	ja
7	Groningen, Rademarkt	ok	19 dec.	ja	nee
8	Haren	ok	6 mei	?	?
9	Hoogezand	ok	5 dec	ja	ja
10	Leek	ok	16 dec	ja	onbekend
11	Stadskanaal	ok	15 april	ja	ja
12	Uithuizen	ok	21 juli	ja	ja
13	Veendam	ok	15 april	ja	ja

14	Winschoten	ok	5 dec	ja	Ja geen verslag
15	Zuidhorn	ok	16 juli	ja	Nee, elders geoefend
	Groningen Station is opgeheven	ok			
	Locaties in Fryslân	Bestemming	Bezocht in 2016	Bedrijfs-nood plan?	Voorafgaande jaar ontruimings oefening?
16	Ameland	ok+c	22 juli	ja	nee
17	Bolsward	ok	11 okt.	ja	ja
18	Burgum	ok	28 dec.	oud	ja
19	Dokkum	ok	25 april	ja	Ja, geen verslag
20	Drachten	ok	6 okt.	ja	onbekend
21	Franeker	ok	nee	ja	
22	Harlingen	ok	16 juni	ja	Ja, geen verslag
23	Heerenveen	ok	21 nov	ja	ja
24	Joure	ok	18 okt.	ja	ja
25	Koudum	ok	11 okt.	ja	ja
26	Leeuwarden Holstmeerweg (cellencomplex)	c/ok	20 feb. 22 juni 27 dec.	ja	ja
27	Leeuwarden Wilhelminaplein (gerechtshof)	dc	19 juli	nee	nee
28	Leeuwarden Zaailand (rechtbank)	dc	2 nov		
29	Lemmer	ok	Nee, feb. 2017	ja	nee
30	Oosterwolde	ok	23 dec.	On-geda-teerd	ja
31	Sneek	ok	Nee, begin 2017		
32	St. Annaparochie	ok	Nee, 22 feb. 2017	nee	nee
33	Schiermonnikoog	ok+c	5 dec	ja	Ja, geen verslag
34	Terschelling	ok+c	21 juli	ja	nee
35	Vlieland	ok+c	23 jan.	ja	Nee, vinden elders plaats
36	Wolvega	ok	Nee,		
	Locaties in Drenthe	Bestemming	Bezocht in 2016	Bedrijfsnood plan?	Voorafgaande jaar ontruimings oefening?

37	Assen (cellencomplex)	c/ok	15 maart 27 mei	ja	ja
38	Assen, Weiersstraat	ok	20 dec.	ja	ja
39	Assen, rechtbank	dc	20 dec.	ja	?
40	Beilen	ok	28 dec.	ja	ja
41	Coevorden	ok	30 dec.	ja	ja
42	Emmen, Westeind	ok	30 dec.	ja	ja
43	Hoogeveen	ok	28 dec.	ja	ja
44	Klazienaveen	ok	Ja, maar dicht ten tijde van bezoek		
45	Meppel	ok	22 dec.	ja	ja

Verklaring tekens:

ok = ophoudkamer

c = cel

dc = dagcel

6. Gesproken arrestanten/ingeslotenen

In totaal zijn 28 arrestanten/ingeslotenen gesproken, waarvan 3 meerderjarige vrouwen, 21 meerderjarige mannen, 1 minderjarige vrouw en 3 minderjarige mannen.

7. Ontvangst en rondleiding

Bezoeken vinden voornamelijk onaangekondigd plaats. De ophoudkamers worden veelal tijdens kantooruren bezocht, omdat veel politiebureaus slechts gedurende deze uren in gebruik zijn. De cellencomplexen worden vooral ook op de avond of in het weekend bezocht.

Over het algemeen worden de bezoekende leden correct en gastvrij ontvangen, een enkele keer weet men niet af van het bestaan van de commissie. Opvallend was dit jaar dat meerdere bureaus in Drenthe niet op de hoogte waren van het bestaan van de commissie. Veelal hebben de opmerkingen en aanbevelingen van de commissie in het voorafgaande jaar, geleid tot verbeteringen.

8. Registratie arrestantengegevens

Tijdens steekproeven is gebleken dat de registratie van gegevens betreffende de arrestant over het algemeen volledig en actueel is. Dit betreft zowel de registratie van afgegeven bezittingen als de registratie van zaken als luchten, maaltijdverstrekking en medische zorg.

9. Huisvesting

Cellencomplexen

Het cellencomplex in Drachten is per 4 mei 2015 gesloten, waardoor Noord Nederland nog 3 cellencomplexen heeft, te weten in Groningen, Leeuwarden en Assen. Er wordt binnen het cellencomplex Leeuwarden aangegeven dat er meerdere keren met arrestanten naar Groningen is uitgeweken, omdat Leeuwarden geen capaciteit meer beschikbaar had. Tijdens bezoeken van commissieleden aan het cellencomplex Hooghoudt werd dit ook bevestigd.

Over het algemeen waren de bezochte cellen en ophoudkamers in de cellencomplexen in orde in de zin van voldoen aan gebouw-eisen, schoon, een goede temperatuur, geen losse voorwerpen of anderszins gevaarlijke omstandigheden.

Het cellencomplex in Assen heeft een uitgebreide opknapbeurt ondergaan.

Huisvesting rechtbanken Groningen, Assen en Leeuwarden alsmede het gerechtshof:

- De ophoudruimtes van de rechtbank in Assen ogen erg onverzorgd doordat ze flink bekrast zijn. Het wordt al jaren aanbevolen om deze ruimtes op te knappen. Bij het laatste bezoek bleek dat de plafonds werden geschilderd maar het was ter plekke niet bekend of ook de bekraste bankjes hersteld zouden worden en of de wanden zouden worden geschilderd.
- De ophoudruimtes van de rechtbanken in Groningen en Leeuwarden zien er verzorgd uit, met uitzondering van enkele ophoudruimtes van de rechtbank in Groningen die wat gelige plekken vertonen in de hoeken. Aanbevolen wordt dan ook om die grondig te reinigen of anderszins op te knappen.
- Het ophoudgedeelte van het gerechtshof in Leeuwarden oogt schoon en netjes, maar is wel zeer gedateerd. De laaghangende buizenconstructie in de gang lijkt onveiligheid met zich mee te kunnen brengen maar leidt in de praktijk niet tot ongewenste situaties zo wordt keer op keer aangegeven door de gesproken arrestantenverzorgers.
- In de rechtbanken wordt rekening gehouden met minderjarigen, die veelal in aparte ruimtes worden ingesloten die qua inrichting en kleur wat vriendelijker aandoen.

Huisvesting ophoudruimtes politiebureaus:

- Over het algemeen is deze huisvesting in orde echter is er wel een paar keer het ernstige gebrek geconstateerd dat de contactmogelijkheid van de ingeslotene met de verbalisant niet in orde was. .
- De commissie had voorheen zorgen en vragen bij het gebruik van de geïmproviseerde groepsruimte in de parkeerruimte van het politiebureau Heerenveen tijdens thuiswedstrijden van SC Heerenveen. Deze vragen hadden met name betrekking tot de veiligheid van de ingeslotenen. Als gevolg hiervan is er een nieuw protocol opgesteld voor het gebruik van deze groepsruimte. Ook zijn het bedrijfsnoodplan en het ontruimingsplan hierop aangepast. In 2016 is er uitgebreid geoefend met het nieuwe bedrijfsnoodplan in aanwezigheid van een CTA-lid.

10. Veiligheid van arrestanten

Bedrijfsnoodplannen en Ontruimingsoefeningen

- Niet werkende intercoms
De intercom deed het niet, kwam binnen op een onbekende plek of de zoemer was niet hoorbaar voor de verbalisant. Er is de commissie verzekerd dat deze gebreken onmiddellijk zouden worden opgepakt
- In de tabel staat aangegeven of er een ontruimingsoefening heeft plaatsgevonden in het jaar voorafgaand aan het moment van het bezoek van de commissie. Er wordt meestal op de locaties zelf geoefend, een enkele keer wordt er alleen in algemene zin op een andere locatie dan de eigen werklocatie geoefend. Niet altijd wordt daarbij het arrestantendeel meegenomen. De commissie dringt dan ook aan op het houden van ontruimingsoefeningen op de eigen locatie waarbij arrestanten zijn betrokken.
- Niet op alle locaties was het aantoonbaar middels een evaluatieverslag in de daarvoor bestemde map, of er daadwerkelijk een ontruimingsoefening had plaatsgevonden.
- Op vrijwel alle locaties zijn bedrijfsnoodplannen aangetroffen, de meeste van hen zijn inmiddels geactualiseerd/voorzien van een nieuwe datum.
- Wegens vele wijzigingen in de bezettingen per locatie, valt op dat er minder vaak een rooster met de BHV-bezetting aanwezig is.
- Vluchtroutes zijn over het algemeen vrij van spullen maar toch worden er soms op politiebureaus attributen aangetroffen in vluchtgangen en aanvoerroutes van

ingeslotenen, die daar niet horen. De vluchtroutes zijn goed aangegeven, al dan niet met verlichte pictogrammen.

- Het ophoudeel van de rechtbank in Leeuwarden kent geen bewegwijzering voor de vluchtroutes. Deze keuze is goedgekeurd door de brandweer aldaar. Desondanks is het een opmerkelijk verschil met de andere locaties waarbij er zo'n duidelijke bewegwijzering aanwezig is voor noodgevallen.

Medische zorg algemeen

De arrestantenverzorgers in de cellencomplexen zijn goed op de hoogte van de procedures rond het inschakelen van een arts en geven aan daarbij altijd het zekere voor het onzekere te nemen. Op de politiebureaus wordt aangegeven dat indien een arrestant enige medische zorg nodig heeft, hij/zij bij voorkeur rechtstreeks wordt overgebracht naar een cellencomplex of indien hij/zij al in de ophoudkamer van het bureau verblijft, zo snel mogelijk wordt overgebracht naar een cellencomplex. De verstrekte medische zorg is tijdig en adequaat. Daar waar arrestanten zijn gesproken die medische zorg behoeften, uitten zij hun tevredenheid over de medische zorg.

Medicatieveiligheid in de cellencomplexen

Een punt van aandacht is de medicatieverstrekking in de cellencomplexen door arrestantenverzorgers die daarvoor niet opgeleid zijn. Zie elders in dit verslag.

Keukens en maaltijdverstrekking

Bureaus:

Bureaus beschikken niet over een keuken maar dragen er over het algemeen wel zorg voor dat indien nodig, een broodmaaltijd wordt verstrekt aan de ingeslotene.

Cellencomplexen:

De keukens van de cellencomplexen ogen over het algemeen schoon en opgeruimd. Ook wordt er zorgvuldig omgegaan met het verstrekken en bewaren van de maaltijden binnen de datum van houdbaarheid.

Legionella

De registratie van legionellapreventie is meestal niet inzichtelijk voor de commissieleden op de locaties zelf. Inmiddels vindt de registratie van de legionellapreventie veelal digitaal plaats. Er heeft wel een afspraak plaatsgevonden met een stafmedewerker waarbij de registratie van alle locaties inzichtelijk was. Ondanks preventieve maatregelen is er bij enkele bureaus legionella geconstateerd, waarna adequate maatregelen zijn genomen.

Overdracht van informatie tussen cellencomplex en P.I.

De mondelinge overdracht tussen P.I. en cellencomplex brengt het risico met zich mee dat relevante informatie over de ingeslotenen verloren gaat. Vanuit de cellencomplexen zet men zich wel in om relevante informatie zo goed mogelijk uit te wisselen, maar helder beleid hierover en digitale middelen ontbreken hiervoor. De werkwijze is nu persoonsafhankelijk. Het is voor de commissie niet duidelijk of dit in de praktijk ook daadwerkelijk heeft geleid tot het verloren gaan van relevante informatie, maar het is duidelijk een risico. De commissie beveelt dan ook aan om indien er mondeling informatie wordt overgedragen betreffende de arrestant, deze informatie eveneens digitaal te verstrekken.

Camera-observatie en communicatiemogelijkheden

Net als voorgaande jaren gerapporteerd:

Er zijn ophoudkamers met intercoms, ophoudkamers met zoemers -waarbij de verbalisant in de directe nabijheid verblijft- en er kan sprake zijn van cameratoezicht.

De commissie geeft, net als voorgaande jaren, de overweging mee zorgvuldig om te gaan met de keuze in communicatiemogelijkheid en bij cameratoezicht te waken voor het gevaar van schijnveiligheid. Het is belangrijk goed te regelen wie verantwoordelijk is voor de

arrestant, wie de camerabeelden uitleest en deze beoordeelt. Miscommunicatie hierover kan leiden tot onveiligheid. Daarnaast blijft er geconstateerd worden dat er wisselend wordt omgegaan met het aanzeggen van cameratoezicht. Dit geldt zowel voor de bureaus als cellencomplexen waar cameratoezicht plaatsvindt.

Verder wordt wederom aanbevolen om naast het aanzeggen van het cameratoezicht ook een duidelijk zichtbare sticker met camera aan te brengen in de desbetreffende cel of ophoudruimte. Dit is nu nog niet overal het geval.

11. Bejegening van arrestanten

De gesproken ingeslotenen binnen de cellencomplexen, laten zich over het algemeen positief uit ten aanzien van de bejegening, wijze van fouillering, zorg en het vervoer. Ze worden volgens de regels gelucht, hebben dagelijks de gelegenheid om zich te douchen en worden op de hoogte gesteld van hun rechten en plichten. Ook is men tevreden over de aanwezigheid van de techno-zuilen met de mogelijkheid tot TV kijken of het doen van een computerspel.

Broodmaaltijden cellencomplexen

In alle cellencomplexen heerst ontevredenheid m.b.t. de kwaliteit van de broodmaaltijden. Deze worden sinds de wijziging van toeleverancier, bevroren aangeleverd en door de arrestantenverzorgers bevroren en verpakt aan de arrestant aangeboden. Arrestanten geven aan dat de warme maaltijden wel smakelijk zijn.

Wachttijden ingeslotenen rechtbanken en gerechtshof

De wachttijden voor de ingeslotenen in de rechtbanken te Groningen, Assen en Leeuwarden zijn net als vorig jaar, lang. De commissie is in afwachting van de bevindingen van de landelijke werkgroep die is ingesteld om dit probleem nader te onderzoeken en met aanbevelingen te komen.

In Groningen wordt er tussen de middag een broodmaaltijd aangeboden (afkomstig uit het cellencomplex Hooghoudt) en is er beperkt lectuur aanwezig. In Assen wordt tegenwoordig ook lectuur verschaft. De commissie doet de aanbeveling om ook in alle rechtbanken alsmede het gerechtshof, de mogelijkheid tot een broodmaaltijd te bieden en lectuur beschikbaar te stellen. In de rechtbank Leeuwarden werd aangegeven dat de lange wachttijden in combinatie met het niet verstrekken van een maaltijd en het ontbreken van lectuur, regelmatig leiden tot spanningen tussen ingeslotenen onderling en tussen ingeslotenen en parketpolitie.

Toepassen beheersmaatregelen

Dit punt is voor het eerst gemonitord in 2016 en hierover valt nog weinig te rapporteren.

Bijzondere doelgroepen

Minderjarigen

- Er is wederom geconstateerd dat arrestantenverzorgers en verbalisanten goed op de hoogte zijn van de bijzondere bejegeningvoorschriften en rechten betreffende minderjarigen. Wat opvalt, is dat er verschillen bestaan tussen de diverse cellencomplexen m.b.t. al dan niet laten roken van minderjarigen indien zij hiervoor toestemming van ouders hebben.

GGZ-cliënten/verwarde personen

- Arrestantenverzorgers geven net als voorgaande jaren aan dat GGZ-cliënten nog vaak een probleem vormen wegens het oneigenlijke gebruik van een ophoudkamer en de risico's die men loopt vanwege het onvoldoende toegerust zijn op psychiatrische problematiek.

Alcohol/drugs

- In de cellencomplexen is er veel kennis in het omgaan met alcohol- en drugsproblematiek bij arrestanten en wordt er veel aandacht besteed aan de medische zorg.

Ingesloten met medische problemen/vragen

- Bij medische problemen, drugs/alcoholproblematiek en GGZ-cliënten is het gebruikelijk dat deze personen zo snel mogelijk van een politiebureau naar een cellencomplex worden overgebracht, vanwege de daar aanwezige kennis en zorg.

Vreemdelingen

- Een aantal keren is een vreemdeling gezien en/of gesproken door commissieleden. Zij werden respectvol bejegend waarbij de arrestantenverzorgers zich inspannen om met elkaar te communiceren.
- Op bureaus waar vaak vreemdelingen worden ingesloten zijn folders met rechten veelal in zo'n 12 talen beschikbaar.

12. Bevindingen van ingesloten/arrestanten uit de interviews

In totaal zijn er 28 arrestanten/ingesloten personen gesproken, waarvan 3 meerderjarige vrouwen, 21 meerderjarige mannen, 1 minderjarige vrouw en 3 minderjarige mannen.

Tijdens bezoeken aan ophoudkamers worden er nauwelijks ingesloten/arrestanten aangetroffen, net als voorgaande jaren. Ook blijkt het lastig om deze personen te spreken vanwege het net in verhoor zijn, het spreken van de advocaat of vanwege vervoersbewegingen. De enkele keer dat er ten tijde van een CTA-bezoek een persoon wordt ingesloten valt op dat dit geroutineerd en respectvol gebeurt. Indien een persoon onder cameratoezicht wordt gesteld valt op dat hij/zij daar echter niet op wordt geattendeerd.

De interviews vonden plaats in de cellencomplexen, rechtbanken en een enkel bureau. In de cellencomplexen uiten de arrestanten zich over het algemeen tevreden over de bejegening en de verzorging door de arrestantenverzorgers en de wijze van aanhouding. Bij de geïnterviewden was het protocol Salduz gevolgd. Men is volgens de geldende regels en protocollen behandeld en ervaart respect. De geïnterviewden gaven aan volgens de regels gelucht te zijn waarbij gerookt mag worden, dagelijks gelegenheid tot douchen te hebben en voldoende eten en drinken te hebben ontvangen. Arrestantenverzorgers geven aan dat er naast de vaste eet-momenten altijd de mogelijkheid bestaat om extra brood verstrekt te krijgen.

Men beklagde zich over de lange wachttijden in de ophoudkamers van de rechtbanken.

In de rechtbank Assen zijn geen ingesloten personen aangetroffen en zodoende zijn daar geen gegevens over bekend.

13. Veiligheid arrestantenverzorgers

Beleid wapens afleggen

Net als vorig jaar blijkt dat er in de cellencomplexen en rechtbanken helder beleid is betreffende het dragen en/of afleggen van de dienstwapens. De commissie constateert dat dit beleid ook strikt wordt nageleefd. De commissie monitort tijdens de bezoeken of het al dan niet afleggen van bewapening bij - en in - ophoudkamers van politiebureaus tot risico's leidt voor arrestanten en/of diens verbalisanten/verzorgers. Tot nu toe zijn er geen situaties gemeld waarbij dit aan de orde was.

Bezetting

Er zijn geen signalen van daadwerkelijke onderbezetting binnen de cellencomplexen. Op de rechtbank Leeuwarden is wel nadrukkelijk aangegeven dat de bezetting heel minimaal is.

Veiligheid rechtbanken

In de rechtbanken is wederom aangegeven dat de lange wachttijden van de ingesloten personen soms tot gespannen situaties leiden tussen de verzorgende parketpolitie en de ingesloten personen. Verveling is hier mede debet aan. Ingeslotenen laten zich positief uit over het beschikbaar zijn van lectuur (niet overal beschikbaar). Indien mogelijk worden ingesloten over gebracht naar een cellencomplex om te wachten op het vervoer voor de terugweg.

Scholing

Arrestantenverzorgers geven aan zichzelf onvoldoende bekwaam te achten om goed om te gaan met personen met GGZ problematiek. Ook wordt regelmatig (net als voorgaande jaren) aangegeven dat men zich onzeker voelt m.b.t. het verstrekken van medicatie.

14. Het melden van incidenten aan de CTA' s

Binnen de LCCTA is afgesproken dat de CTA 's zich willen laten informeren door de eigen politie eenheid bij de volgende incidenten:

- (poging tot) suïcide;
- (poging tot) ontsnapping;
- incidenten tijdens het vervoer met letsel voor de arrestant tot gevolg.

In 2016 zijn er 3 incidenten m.b.t. ingesloten/arrestanten, gemeld aan de CTA. Een incident betrof een suïcidepoging op een politiebureau (Stadskanaal) een incident betrof een suïcidepoging tijdens vervoer in een arrestantenbus en een incident betrof het gebruiken van geweld in de rechtbank Assen wegens weigering van noodzakelijk fouillering.

De indruk bestaat dat niet elk incident daadwerkelijk gemeld wordt, niet uit onwil maar doordat er binnen de politieketen niet altijd aan wordt gedacht om de CTA in te lichten.

15. Communicatie commissie – leiding politie eenheid

De samenwerking verloopt plezierig. De commissie is op de hoogte gesteld van de voortgang van de verbeterpunten vanuit het onderzoek (2014) IV en J/IGZ.

16. Gemonitorde verbeterpunten vanuit de IV en J/IGZ:

Hieronder volgen de verbeterpunten vanuit de IV en J/IGZ die gemonitord zijn door de commissie en die nog niet elders in dit rapport expliciet aan de orde komen :

- *Informeel arrestanten proactief bij binnenkomst over de regels, rechten en procedures:* binnen de cellencomplexen is dit geregeld via de technozuilen. Deze zijn regelmatig defect maar herstelwerkzaamheden zijn gaande. Echter in de politiebureaus zijn niet altijd folders beschikbaar voor ingesloten, hoewel er ook bureaus zijn waarbij dit wel het geval is en de folders bovendien wel in 12 talen beschikbaar zijn.
- *Wijs arrestanten proactief op de mogelijkheid, nadat toestemming is verkregen van de HOVJ, het thuisfront te informeren:* bij jeugdigen gebeurt dit standaard. Een ingeslotene van het cellencomplex Leeuwarden gaf aan hiertoe niet in de gelegenheid te zijn gesteld. Dit leek te zijn voortgekomen uit miscommunicatie, wat aangeeft hoe essentieel het is dat arrestanten expliciet op deze mogelijkheid worden gewezen
- *Zorg voor een zorgvuldige overdracht van (medische) informatie van een cellencomplex naar een HvB of PI:* dit vindt veelal mondeling plaats, soms digitaal. De commissie kan het aanbevelen om een mondelinge overdracht altijd ook digitaal te bevestigen/ondersteunen.

- *Zorg er voor dat er een vast leidinggevende werkzaam is in het cellencomplex in Assen:* dit is gerealiseerd en personeel uit zich hier tevreden over naar de CTA.
- *Investeer in de opleiding en bijscholing van het personeel:* er wordt in 2017 onderzocht wat er mogelijk is aan basale scholing m.b.t. medicatieveiligheid voor arrestantenverzorgers.
- *Medische dossiervorming verbeteren:* de landelijke aanbesteding wordt afgewacht en de daaruit voortvloeiende consequenties voor de arrestantenverzorgers. De CTA-leden constateren dat in de digitale systemen binnen de cellencomplexen, goed is te herleiden welke medische bijzonderheden er zijn geweest.
- *De IGZ beveelt aan de procedures rond het klaarmaken van de medicatie voor ingeslotenen aan te passen, zodat ingeslotenen er zeker van kunnen zijn dat zij hun op naam gestelde medicatie volgens voorschrift ontvangen:* de commissie constateert dat er nog geen eenduidigheid is in het klaarzetten en verstrekken van medicatie binnen de verschillende cellencomplexen. Er zijn verschillen tussen de cellencomplexen zelf maar ook de diverse bevraagde arrestantenverzorgers geven net verschillende antwoorden m.b.t. hun werkwijze. In het cellencomplex Leeuwarden valt op dat de medicatie wordt uitgezet in een drukke ruimte waar veel afleiding is. Medicatie uitzetten/voorbereiden in een rustige ruimte wordt dan ook dringend aanbevolen. De commissie constateert dat er zeker al verbeteringen zijn aangebracht m.b.t. de medicatieveiligheid maar ziet graag dat arrestantenverzorgers over basale medicatiekennis beschikken en zich strikt houden aan heldere werkinstructies op dit vlak.

17. Conclusie en aanbevelingen

Over het algemeen is de zorg aan arrestanten/ingeslotenen, net als voorgaande jaren, behoorlijk in orde in Noord-Nederland qua veiligheid, zorg, bejegening en huisvesting. Ook de gesproken arrestanten uitend zich voornamelijk tevreden over deze punten. Voor wat betreft de ophoudkamers in politiebureaus is er weinig informatie beschikbaar vanuit arrestanten zelf, omdat zij zelden worden aangetroffen. De communicatie en samenwerking met de politieleiding is plezierig verlopen en de aandachtspunten en aanbevelingen vanuit 2015 zijn veelal gerealiseerd of onderdeel van een langer lopend proces dan wel afhankelijk van landelijke ontwikkelingen.

Geconstateerde aandachtspunten met aanbevelingen:

- *Niet werkende intercoms/zoemer niet hoorbaar:* Draag er zorg voor dat de ingeslotene te allen tijde contact kan leggen met de verbalisant.
- *De ondermaatse **kwaliteit van de broodmaaltijden** in de cellencomplexen en geringe keuzemogelijkheid van de warme maaltijden:* Aanbevolen wordt om bij een nieuwe aanbesteding een hogere kwaliteit broodmaaltijden te betrekken.
- *Personen die onder **cameratoezicht** staan, worden daar niet altijd expliciet op gewezen door de verbalisant of arrestantenverzorger:*
Ook in 2016 kwam dit weer naar voren, geconstateerd door eigen observatie van commissieleden en onderschreven door arrestantenverzorgers. De commissie blijft het van belang vinden dat ingeslotenen/arrestanten er expliciet op gewezen worden dat ze onder cameratoezicht staan.
- *De ongewenste lange verblijfsduur van ingeslotenen binnen de ophoudruimtes van de **rechtbanken** alsmede het ontbreken van lectuur en een broodmaaltijd in de rechtbanklocaties van Assen en Leeuwarden.*
Alleen in Leeuwarden is nog geen lectuur beschikbaar voor ingeslotenen. Bij lange wachttijden worden ingeslotenen indien mogelijk, overgebracht naar een cellencomplex waar indien nodig ook een warme maaltijd kan worden betrokken. Aanbevolen wordt om ook in Leeuwarden lectuur beschikbaar te stellen teneinde de verveling van ingeslotenen tegen te gaan.

- *De ophoudruimtes van de **rechtbank in Assen** ogen erg onverzorgd doordat ze flink bekrast zijn. De commissie beveelt dan ook dringend aan om deze op korte termijn op te knappen:*
Tijdens het bezoek aan de rechtbank was duidelijk dat de plafonds werden geschilderd, niet duidelijk was of ook de wanden en de bankjes meegenomen zouden worden in de opknappbeurt.
- *De zorg rondom de **GGZ-cliënten** wordt vanuit de arrestantenverzorging als aandachtspunt aangegeven. Men voelt zich niet voldoende toegerust om deze ingeslotenen de zorg en aandacht te geven die ze nodig zijn. De commissie is in afwachting van nieuw beleid omtrent de opvang van verwarde personen/GGZ-cliënten in 2016:*
Inmiddels is duidelijk dat er met de GGZ naar toe gewerkt wordt om opvangplekken bij de GGZ zelf te realiseren.
- **Medicatieveiligheid:**
Aanbevolen wordt om eenduidig beleid uit te werken en uit te voeren m.b.t. het de aanlevering, het klaarzetten en verstrekken van medicatie in de cellencomplexen. Scholing m.b.t. basale kennis van medicatie is daarbij essentieel.
- **Vluchtroutes en aanvoerroutes ingeslotenen politiebureaus** zijn regelmatig niet vrij van “rommel”, zware losse voorwerpen, fietsen etc. het wordt aanbevolen om blijvend aandacht te hebben voor het vrijhouden van deze routes.
- **Ontruimingsoefeningen** vinden niet altijd plaats op de locatie zelf (politiebureaus). Omdat er eveneens geconstateerd is dat er niet altijd een BHV’er aanwezig is op het bureau, wordt aanbevolen om ontruimingsoefeningen toch plaats te laten vinden op de locaties waar men zelf werkzaam is.
- **Roken door minderjarigen met toestemming van eigen ouders** wordt in het ene cellencomplex wel toegestaan en in het andere niet. Aanbevolen wordt om hier eenduidig beleid over af te spreken en uit te voeren.
- Enkele ophoudruimtes van de **rechtbank Groningen**, vertonen viezige vlekken in de hoeken. Aanbevolen wordt dan ook om die grondig te reinigen of anderszins op te knappen.
- **Op meerdere politiebureaus blijkt dat de ingeslotene/arrestant niet zelf mede tekent voor de spullen die hij/zij afgeeft.** Aanbevolen wordt om de aangehouden persoon zelf altijd mede te laten tekenen.
- *Op meerdere politiebureaus is geconstateerd dat **dekens niet beschikbaar zijn of wel beschikbaar maar vies of ergens op de grond liggen.** Aanbevolen wordt om op elk bureau met ophoudkamers schone dekens beschikbaar te hebben.*